

ויש להוסיף בכה"ג שיש לאב לשלם ההוצאות כתב החזו"א (סי' קמ"ט) דגם למ"ד משל בן צריך האב לשלם דסברא פשוטה דכשיש לאב א"צ לפרנסו עיי"ש. ואף דמד' הרא"ש נראה דרך למ"ד משל אב אמרו דכשאינ לאב צריך הבן לשלם, אבל למ"ד משל בן חייב בכל גווני. י"ל דוקא בהוצאות שהם נגרמות מכיבוד הבן כמו הוצאות הדרך להגיע לאביו, אבל הוצאות של האב כמו אוכל וביגוד ויש לאב כסף לשלם על כך אפשר דכו"ע מודו דאין חייב הבן כמ"ש החזו"א.

אב שצוה את בנו שעובד כפועל לטרוח עבורו בגופו ועי"ז מתבטל ממלאכתו

ד) **נתבאר** בגמ' קידושין (לב.) דבן מחויב לטרוח בגופו בכיבוד אב אעפ"י דעי"ז מתבטל ממלאכתו, והבאנו לעיל מהראשונים דמניעת רווח לא חשיב משל בן, ולכך חייב הבן לטרוח בגופו אעפ"י שנגרם לו להפסיד אפשרות של רווח ממון.

ויש לדון בבן שעובד לפרנסתו כשכיר ונתבקש לשמש את אביו ועי"ז יצטרך להחסיר משעות העבודה. האם מחויב בכך או חשיבא משל בן ופטור.

ויש בזה כמה אופנים: אם עי"ז יפוטרו מעבודתו כיון שמחסיר מעבודתו כמה שעות בקביעות, נמצא דבקשת אביו לשמש אותו ה"ז כמו שמבקש את כל שעות עבודתו, (כיון דעי"י שמחסר מעבודתו שעה יפוטרו לגמרי). פשוט דחשיב "משל בן" ואינו מחויב בכך. (וכ"כ בדברות משה בהערות קידושין פרק ראשון אות כ"א).

אבל אם רק ינכו לבן משכר עבודתו את השעה שחיסר, למשל שכיר ששעות העבודה שלו 8 שעות, ויצריך לשהות אצל אביו שעתיים וממילא שכרו יהיה עבור 6 שעות, ילה"ס האם חשיבא רק כמניעת רווח בלבד שהי' יכול לעבוד עוד שעתיים ולהרוויח שכר של 8 שעות ומחמת כיבוד אב נסבב לו שיכול להרוויח רק עבור 6 שעות. ואזי הי' מחויב בכך הבן.

ומאידך יתכן דכיון שבעה"ב נתחייב לו שכר על עבודת 8 שעות שהרי לכך שכרו כפועל חשוב קצת כאילו יש לבן את הרווחים של 8 שעות (כשיעבוד כך), וממילא כשנתבקש לשמש את אביו הרי מפסידים לו אותם שעות שהי' לו זכות ממון לקבל תמורתם, ואי"ז נקרא מניעת רווח בלבד ולכך אין הבן חייב בטרחה זו, וצ"ע למעשה.

ואין להוכיח ממש"א בגמ' (לפי' הראשונים וכך נפסק בשו"ע) דחייב לטרוח בכיבוד אב אעפ"י דעי"ז מבטל ממלאכתו, דאיכא למימר דהתם איירי באדם שמתפרנס כעצמאי, למשל בעל חנות וכיו"ב שמרויח כפי הזמן שמוכן לעבוד, וממילא דנין את מה שעתידי להרויח כאפשרות של הבן לעשות רווחי ממון, ובזה שפיר אמרו בגמ' כיון שעתה נצרך לטרוח עבור אביו אין להתחשב כמה שנמנע ממנו מלהרויח, ואי"ז חשיב "משל בן" שלא נפסד ממון שנמצא כבר בידו.

האם הבן חייב להלוות ממון לאביו

ה) **אב** שנצרך לקבל הלוואות ממון, ויש לבן ממון שיכול להלוות האם מחויב משום מצות כיבוד אב להלוותו. [ואעפ"י דבלא"ה מצווה להלוות לאחרים נפ"מ בזה שמחויב מצד כיבוד אב להקדימו לאחרים ולהלוותו את כל

הממון שיש בידו להלוות - עין להלן סק"ט בשם החת"ס].

צדדי הספק בזה: האם חשיב כה"ג הפסד ממון לבן, כיון שיכול להשתמש בכספו לעשות רווחים הרי כשנצרך ליתן לאביו נפסד אותו ממון. או כיון שאביו יחזיר לו את הממון כי רק נצרך להלוואה לא חשיבא משל בן דל"ה הפסד ממון גמור.

ומסתברא דאם הבן לא משתמש בממונו רק שומרם לשימוש בזמן מאוחר יותר, הרי אינו נפסד כלל במה שמלווהו לאחרים, וא"כ מחויב להלוותו לאביו משום כיבוד אב. וכל הנידון כשהבן משתמש בממונו לעסקיו ועושה עמו רווחים, האם דנין את ההלוואה משל בן כי נפסד ממון לשעה ולכך פטור. או כיון דיקבל בחזרה את כל ההלוואה, ה"ז רק מניעת רווח וחייב להלוותו לאביו.

והנה שיטת הרמב"ם וכך פסק בשו"ע סעיף ח' דאב שזרק ארנקו של הבן אסור לבן למונעו, ואעפ"י דכיבוד אב משל אב. [ויש בזה כמה ביאורים, ויבל"ק סק"ז] ותירץ הב"ח כיון שהבן יכול לתובעו על מה שהפסידו ממון בזריקת הארנקי שלו ממילא לא יפסיד ממון ומה שרוצה למונעו כדי שלא יטרח בדינא ודינא לא מקרי משל בן ולכך צריך להניח לאביו לזרוק את כיסו. נוד' הב"ח הובאו בש"ך ס"ק י"א].

חרי קמן דמה שמפסיד הבן ממון לזמן לא חשיב הפסד כיון דעתיד לקבלו בחזרה. וה"נ נימא בהלוואה דלא חשיב כה"ג משל בן. כמו כן מתבאר בב"ח דגם אם חושב שיצטרך לטרוח בדינא ודיינא כדי שיחזיר לו אביו את ההלוואה עדיין לא חשיב משל בן.

וילח"ם באב שביקש הלוואה מבנו, ויש חשש סביר שהאב לא יחזיר את ההלוואה אא"כ יתבענו בדין, ולהבן ברור שלא יתבע את אביו לדין משום כיבוד אב. נמצא דבנתינת ההלוואה יש צד גדול של הפסד ממון האם מחויב להלוות לאביו.

ובעי"ז יש לדון באב שביקש לשאול חפץ ששייך להבן - האם חשיב הפסד לבן שלא יכול להשתמש בו וממילא אינו מחויב מדין כיבוד אב. או הוי רק "מניעת רווח" שמפסיד לו רק את מה שהי' יכול להשתמש בו (או להשכירו), אבל את גוף החפץ הלא חייב להחזיר לו.

אב שצוה את בנו שלא ימכור את רבושו

(ו) כמו כן ילה"ס באב שצוה את בנו שלא ימכור או ישכיר את דירתו - האם נחשב כמפסידו ואינו מחויב לשמוע לו, או רק מניעת רווח שהרי משאיר לו את גוף הדירה ורק מונעו מלעשות בו רווחים.

ונידון זה מבואר בתשובת חות יאיר (סי' רי"ד), הובא בפת"ש (ס"ק כ"ג), בבן שצוותה אותו אמו שלא ישכיר ביתו לשום אדם דחייב לשמוע לה (וכל הנידון שם הי' מחמת שדר בה כבר ת"ח ואולי הוא בכלל גדול ת"ת מכיבוד או"א עיי"ש אבל לא נסתפק שם לפוטרו משום דחשיב משל בן). אלמא דדיינינן לה כמניעת רווח דשפיר מחויב הבן במצות כיבוד.

ואכתי יל"ע בחפץ שאין בו להבן שום שימוש, והבן רוצה למכרו, ואביו צוהו שלא ימכור, האם חשיבא הפסד ממון